

hvilket giver læseren mulighed for at teste, hvorvidt det læste stof er forstået. Der er sidst i bogen en facitliste til opgaverne.

Henrik Breuning Madsen

D.C. Adriano: Trace elements in the terrestrial environment.

Springer, New York 1986.

XIX, 533 s., ill. 25 cm. DEM 228,-.

Denne bog beskriver forskellige sporstoffer eller tungmetaller i jord-plante-systemet. Følgende grundstoffer behandles grundigt: Ar, B, Cd, Cr, Cu, Pb, Mn, Hg, Mo, Ni, Se og Zn, medens en række andre grundstoffer beskrives mere overfladisk. Ved gennemgangen af grundstofferne, der hver får et kapitel, beskrives deres forekomst geologisk set, deres forekomst og opførsel i jord og planter, deres forekomst og toxicitet i drikkevand og deres indflydelse på økosystemet i øvrigt. Bogen er et meget velegnet opslagsværk, og den er god, hvis et samlet overblik over forskellige stoffers opførsel i miljøet ønskes.

Henrik Breuning Madsen

The climate of Europe: past, present and future: natural and man-induced climatic changes: a European perspective. Ed. by Hermann Flohn and Roberto Fantechi. Reidel, Dordrecht 1984.

X, 356 s., ill. 25 cm. Pris ikke oplyst.

Bogen indledes med en detaljeret gennemgang af de forskellige faktorer, der indgår i de ofte meget komplekse teorier til forklaring af kort- og langtidvarige klimavariationer. Derefter følger en gennemgang af de naturlige årsager til globale klimasvingninger de sidste tusinde år. De efterfølgende afsnit behandler de sidste hundrede års bestræbelser på en nøjagtig og international registrering af selv meget små og kortvarige variationer. Et stort centralt kapitel omhandler den menneskelige påvirkning af atmosfæren ved en stigende forurening og et stigende indhold af kuldioxid. Der er specielt stor risiko for, at det store kuldioxidindhold vil medføre store temperaturstigninger med store følgevirkninger. Bogen afsluttes med en gennemgang af de væsentligste kort- og langtidsvariationer, og muligheden for fremtidige prognoser af deres størrelse og samspil. Der fokuseres specielt på klimasvingningernes indflydelse på fødevarerproduktionen de sidste hundrede år og i fremtiden, samt hvordan en varsling af fremtidige klimasvingninger

kan forhindre store regionale variationer i fødevarerproduktionen.

Birger Hansen

Climatic changes on a yearly to Millennial Basis: geological, historical and instrumental records: proceedings of the second Nordic symposium on climatic changes and related problems, held in Stockholm, Sweden, May 16-20, 1983. Ed. by N.-A. Mörner and W. Karlén.

Reidel, Dordrecht 1984.

XVIII, 667 s., ill. 25 cm. NLG 210,-.

Ved en kombination af geologiske, paleoklimatiske, historiske og arkæologiske data indsat i moderne modeller og teorier forsøger forfatteren at finde de faktorer, der har den største indflydelse på nutidige og fremtidige kort- og langtidsvariationer af det globale klima. Bogen viser, at der er store regionale variationer på både den nordlige og den sydlige halvkugle. Tidsperioden for variationerne varierer mellem 60 og 150 år og størrelse varierer mellem 0.1 og 10°C. Der gives mange gode eksempler på undersøgelsesmetoder og -resultater fra forskellige regioner, og bogen kan varmt anbefales til læsere med speciel interesse for emnet.

Birger Hansen

Christian-Dietrich Schönwiese: Praktische Statistik für Meteorologen und Geowissenschaftler.

Borntraeger, Berlin 1985.

VI, 231 s., ill. Pris ikke oplyst.

Bogen giver en god gennemgang af de statistiske metoder inden for den meteorologiske og klimatologiske forskning. De generelle statistiske begreber behandles i de indledende afsnit, og derefter følger stikprøveanalyse, usikkerhedsberegning, test af hypotese og fordelingstype, samt varians- og tidsserieanalyse. Den teoretiske gennemgang er god og let forståelig, og hvert afsnit afsluttes med detaljerede og vel illustrerede regneeksempler, hvilket gør bogen anvendelig som lærebog eller som god inspiration til videregående studier.

Birger Hansen

J.T. Houghton, F.W. Taylor, C.D. Rodgers: Remote sounding of atmospheres.

Cambridge University Press, Cambridge 1984.

343 s., ill. 24 cm. GBP 35,-.

Bogen omhandler på kortfattet vis de generelle principper i remote sounding af jordens atmosfære. De forskellige måle-

instrumenters udvikling og anvendelse behandles i de indledende afsnit og efterfølges af en teoretisk og teknisk gennemgang af metoderne i forbindelse med måling af atmosfærens strålings- og energibalace. Måling af temperatur, vanddampindhold og vindhastighed i atmosfæren i forbindelse med vejrprognoser gennemgås, og bogen afsluttes med en interessant gennemgang af resultaterne fra remote sensing studierne af atmosfæren omkring Venus, Merkur og Mars. Bogen er veldokumenteret med en del gode og velillustrerede eksempler, og den er velegnet som håndbog inden for emnet: Remote Sensing.

Birger Hansen

Milankovitch and climate: understanding the response to astronomical forcing. Ed. by A. Berger, ... et al. (NATO ASI Series. Series C: Mathematical and physical sciences, 126)

Reidel, Dordrecht 1984.

2 bd., ill. 25 cm. USD 117,-.

Ved et internationalt symposium afholdt i Palisades, U.S.A., i 1982 har ca. 100 forskere i en uge behandlet det klassiske, men uløste geofysiske problem: udviklingen af den Pleistocæne istid og skabelse af nye istider.

Ved mødet fokuserede man specielt på en teori, der blev udviklet af den jugoslaviske matematiker Milutin Milankovitch i 1930'erne. Teoriens hovedindhold er, at istiderne skyldes større fluktuationer i det globale klima. Disse fluktuationer skyldes ændringer i den indkomne solare stråling på grund af ændringer i jordens bane omkring solen. Milankovitch mente, at afstanden til solen var afhængig af gravitationsfeltet omkring jorden, og da man kan beregne tidligere ændringer i gravitationsfeltet med rimelig nøjagtighed, skulle det være muligt, at opstille en model hvor en istids varighed og udbredelse var afhængig af størrelsen og variationen af gravitationsfeltet omkring jorden.

Ved mødet blev forskellige modeller foreslået, deres kalibrering på den Pleistocæne istid blev diskuteret, og modellernes anvendelse til estimering af kommende istider blev evalueret.

Birger Hansen

Horst Malberg: Meteorologie und Klimatologie: eine Einführung.

Springer, Berlin 1985.

IX, 299 s., ill., 25 cm. DEM 98,-.

Den foreliggende lærebog i meteorologi og klimatologi indleder med en teoretisk gennemgang af den vertikale og horisontale variation af atmosfæren, gennemgang af strålingsbalancen og de forskellige cirkulations- og frontsystemer, samt sky- og nedbørsdannelse. Forskellige metoder til vejr- og klimaobservationer (synoptiske, samt radar- og satellitovervågning) gennemgås med talrige gode eksempler og med angivelse af fordele og ulemper ved de enkelte metoder. Endelig giver forfatteren flere gode eksempler på forskellige klimaklassifikationer og klimasvingninger. Bogen afsluttes med en gennemgang af mere lokale klimafænomener, f.eks. dalvinde, Föhnvinde, samt tåge og smog.

Birger Hansen

Hans-Jörg Isemer & Lutz Hasse: *The Bunker climate atlas of the North Atlantic Ocean. Vol. 1: Observations.* Springer, Berlin 1985.

VII, 218 s.: kort & 1 transparent i lomme. 32 cm. DEM 275,-.

Dette atlas over klimatiske forhold i Nordatlanten er baseret på Andrew F. Bunkers arbejde og dataindsamling ved Woods Hole Oceanographic Institution. På basis af klimatiske observationer fra skibe er der udarbejdet 181 kort over Nordatlanten med informationer på månedbasis af havoverfladetemperatur, lufttemperatur, skydække, nedbør, vindforhold m.v.

Henrik Breuning Madsen

Public planning in the Netherlands: perspectives and change since the Second World War. Eds.: Ashok K. Dutt and Frank J. Costa.

Oxford University Press, Oxford 1985. IX, 261 s., ill. 26 cm. GBP 20,-.

Fysisk og økonomisk planlægning er fremtrædende i Nederland, og andre vestlige nationer lader sig med glæde belære om status og fremskridt. Geografisk Institut sender hvert år studerende på eks-kursioner, studieture og kurser dertil. Derfor hilses det velkommen, at den største barriere for forståelsen, nemlig sproget, nu mindskes med denne glimrende engelsksprogede oversigt over planlægningen i Nederland. Det er en omfattende analyse, der hermed offentliggøres til stor nytte for studerende, planlæggere og undervisere. Vi kommer hele vejen rundt: planlægningssystemet og dets udvikling, fysisk, økonomisk og

social planlægning, boligsektoren, byfornyelse, offentlighedsinddragelse og integreret planlægning, polderne, bysystemerne og stormflodsværnet.

I det hele taget en fremragende bog. En tilsvarende håndbog om danske forhold ville kunne styrke planlægningsprofessionen.

Christian Wichmann Matthiessen

Winfried Flüchter: *Die Bucht von Tokyo: Neulandausbau, Strukturwandel, Raumordnungsprobleme.* (Schriften des Instituts für Asienkunde in Hamburg, Bd. 46). Harrassowitz, Wiesbaden 1985. XX, 319 s., ill. 25 cm. DEM 78,-.

Tokyo og Tokyo-bugtens geografi er emnet for denne grundige bog. Den indledes med en beskrivelse af knapheden på jord, de politiske vilkår, den regionale økonomi og de naturgeografiske vilkår. Dernæst gennemgås de enkelte delregioner udførligt efter det traditionelle »Länderkunde« skema: historie, natur, erhverv, infrastruktur og problemer. Der afsluttes med en sammenfatning og en meget omfattende og derfor nyttig litteraturliste.

Værket er godt og spændende, men kræver nok en ganske højt motiveret interesse for regionen og dens problemer.

Christian Wichmann Matthiessen

The take-off of suburbia and the crisis of the central city: proceedings of the international symposium in Munich and Vienna 1984. Ed. by Günter Heinritz and Elisabeth Lichtenberger. (Erdkundliches Wissen; H. 76).

Steiner, Stuttgart 1986. 301 s., ill. 24 cm. DEM 68,-.

Denne kommenterede artikelsamling er resultatet af et symposium over emnet: »Inner-city crisis and the rise and take-off of suburbia«, et vedkommende emne, som også kommer ind på diskussion om »the urban turnaround«. Bogen indeholder 23 artikler om forstadsdannelse, byfornyelse, bysystem, socialgeografi, boligsektoren og byudviklingspolitik. Dermed præsenteres også problemstillingen fra en række, især vesteuropæiske, storbyer. Interessant er det at se Danmarks problemer diskuteret af to forfattere fra Portsmouth i England.

Bogens budskab er, at der ikke findes nogen klar sammenhæng mellem suburbanisering, desurbanisering og centralby-krise. Bogen er desuden god, fordi så bredt et spektrum præsenteres, og så mange problemer identificeres.

Christian Wichmann Matthiessen

Peter Schöller: *Städtepolitik, Stadtumbau und Stadterhaltung in der DDR.* (Erdkundliches Wissen H. 81).

Steiner, Stuttgart 1986. 54 s., ill. & 2 tav. 24 s. DEM 19,80.

Det helt utrolige behov for boligbyggeri, der fulgte 2. verdenskrigs ødelæggelse af de tyske byer identificeres indledningsvis i hæftet. Den første politik forklares, og de fysiske og sociale planer for nybyggeriet analyseres. Derefter diskuteres byfornyelsesproblematik, der anskues som en logisk følge af de presserende nybyggeriopgaver. Hæftet er lidt tyndt, men illustrativt for problematikken.

Christian Wichmann Matthiessen

Werner Rutz: *Die Städte Indonesiens: Städte und andere nicht-landwirtschaftliche Siedlungen, ihre Entwicklung und gegenwärtige Stellung in Verwaltung und Wirtschaft.* (Urbanisierung der Erde; Bd. 4).

Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Berlin 1985. X, 286 s., fig. & 6 kort i lomme. 28 cm. DEM 40,-.

Serien om verdens byer fortsættes med dette omfattende værk, der analyserer Indonesiens byer og bysystem. Dermed præsenteres den første analyse af landets bysystem med vanlig tysk systematik og grundighed. Den kulturelle og økonomiske forandring beskrives som grundlag for hovederindret, som dels er at beskrive bysystemet, dels at identificere dets muligheder. Desuden angivet planmål og de enkelte byer registreres.

Bogen henvender sig til geografer, økonomer, politikere og til erhvervsfolk med ærinde i det store og økonomisk potentielt stærke land.

Christian Wichmann Matthiessen

Brian W. Ilbery: *Western Europe: a systematic human geography.* - 2. ed.

Oxford University Press, Oxford 1986. XIII, 204 s., ill. 25 cm. GBP 8.95.

Denne humangeografisk orienterede bog om Vesteuropa minder betydeligt om andre tilsvarende bøger, fx Clout et al, 1985: »Western Europe: geographical perspectives«. Den præsenterer sig dog bedre og er mere dybtgående i analyserne. Bogen gennemgår en række emner ordnet systematisk: Befolkning, erhverv, sociale erhvervsgrupper. Det går fint, så længe sekundære og traditionelle tertiære erhverv beskrives; men de nye erhverv medtages næsten ikke. Denne mangel rådes der bod på ved at lægge vægt på at